

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8Cdo/271/2015
Identifikačné číslo spisu:	3512202313
Dátum vydania rozhodnutia:	11.11.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Ladislav Górász
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:3512202313.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu EOS KSI Slovensko, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska č. 5, IČO: 35724803, zastúpeného advokátskou kanceláriou Tomáš Kušnir, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Pajštúnska č. 5, IČO: 36 613 843, proti žalovanej R. D., bývajúcej v Q. za účasti vedľajšieho účastníka Spotrebiteľského združenia OSA, so sídlom v Bratislave, Fedinova č. 9, zastúpeného advokátskou kanceláriou HKP Legal, s.r.o., so sídlom v Bratislave, Sasinkova č. 6, IČO: 36 727 334, v mene ktorej koná advokát a konateľ Mgr. Peter Kubovič, o zaplatenie 425,75 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Nové Mesto nad Váhom pod sp.zn. 10C/206/2012, o dovolaní vedľajšieho účastníka proti uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne z 25. septembra 2014 sp.zn. 17Co/348/2013, takto

rozhodol:

Dovolanie vedľajšieho účastníka proti tej časti uznesenia Krajského súdu v Trenčíne z 25. septembra 2014 sp.zn. 17Co/348/2013, ktorou bolo odmietnuté jeho odvolanie vo veci samej, o d m i e t a .

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne z 25. septembra 2014 sp.zn. 17Co/348/2013 v časti, ktorou bolo odmietnuté odvolanie vedľajšieho účastníka v časti smerujúcej proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa o náhrade trov konania, z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

Okresný súd Nové Mesto nad Váhom rozsudkom z 26. marca 2013 č.k. 10C/206/2012-111 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcovi 445,04 € spolu s úrokom z omeškania 9,50 % ročne zo sumy 351,42 € od 3. marca 2010 do zaplatenia. Žalovanej a vedľajšiemu účastníkovi na jej strane uložil povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi, do rúk jeho zástupcu, náhradu trov konania v sume 25,50 € titulom súdneho poplatku a v sume 430,64 € titulom náhrady trov právneho zastúpenia žalobcu.

Proti rozsudku súdu prvého stupňa podalo odvolanie vedľajší účastník Spotrebiteľské združenie OSA so sídlom v Bratislave, Fedinova č. 9, IČO: 42260086 (ďalej aj ako „OSA“).

Krajský súd v Trenčíne uznesením z 25. septembra 2014 sp.zn. 17Co/348/2013 odvolanie OSA odmietol ako odvolanie podané neoprávnenou osobou. V odôvodnení uviedol, že žalovaná, ktorá sám odvolanie

nepodala, bola súdom vyzvaná, aby sa vyjadrila, či súhlasí s odvolaním OSA. Žalovaná ale na túto výzvu nereagovala a výslovný súhlas s odvolaním OSA nevyjadrila. Odvolací súd vzhľadom na to dospel k záveru, že OSA, ktoré svoju procesnú legitimáciu odvodzuje od účastníka konania, nebolo oprávnené podať odvolanie.

Proti uvedenému uzneseniu odvolacieho súdu podalo dovolanie OSA. Uviedlo, že odvolací súd mu odňal možnosť konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.) tým, že odmietol jeho odvolanie vo veci samej ako podané neoprávnenou osobou, i keď pre to neboli dané procesné predpoklady. Odňatie možnosti konať pred súdom vidí OSA aj v tom, že bolo odmietnuté jeho odvolanie aj v časti napádajúcej rozhodnutie o trovách konania, ktorou mu bola uložená povinnosť plniť.

Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu označil napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu za vecne správne; dovolanie žiadal zamietnuť.

Žalovaná sa k dovolaniu OSA nevyjadrila.

Najvyšší súd ako súd dovolací [§ 10a ods. 1 O.s.p. (poznámka dovolacieho súdu: v ďalšom texte sa uvádza Občiansky súdny poriadok v znení pred 1. januárom 2015)] po zistení, že dovolanie podal včas subjekt, ktorý bol (vedľajším) účastníkom odvolacieho konania (§ 240 ods. 1 O.s.p.) a je zastúpený advokátom (§ 241 ods. 1 O.s.p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 3 O.s.p.) skúmal, či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, proti ktorému ho zákon pripúšťa. Dospel k záveru, že dovolanie OSA vo veci samej treba odmietnuť, pretože nie je prípustné. Vychádzal pritom z týchto záverov:

Slovenská republika je v zmysle čl. 1 ods. 1 ústavy právnym štátom. Jedným zo základných a ťažiskových princípov právneho štátu je princíp právnej istoty. Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach opakovane poukazuje na potrebu rešpektovania tohto princípu, a to osobitne vo vzťahu k súdnym rozhodnutiam, ktoré už nadobudli právoplatnosť a predstavujú res iudicata.

Princíp právnej istoty má na pamäti aj Občiansky súdny poriadok v ustanoveniach, ktorými upravuje podmienky prípustnosti dovolania. Dovolanie má v systéme opravných prostriedkov občianskeho súdneho konania osobitné postavenie. Ide o mimoriadny opravný prostriedok, ktorým možno - iba v prípadoch Občianskym súdnym poriadkom výslovne stanovených - napadnúť rozhodnutie odvolacieho súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach túto osobitosť dovolania často vysvetľuje konštatovaním, že dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a dovolací súd nie je treťou inštanciou, v ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie (viď napríklad rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 1 Cdo 113/2012, 2 Cdo 132/2013, 3 Cdo 18/2013, 4 Cdo 280/2013, 5 Cdo 275/2013, 6 Cdo 107/2012, 7 Cdo 92/2012 a 8 Cdo 205/2014).

Základnou metódou interpretácie právnej normy (vrátane noriem Občianskeho súdneho poriadku) je doslovný výklad. Extenzívny výklad právnych noriem možno uplatniť len celkom výnimočne, a to vtedy, ak možno všetky argumenty proti jeho použitiu presvedčivo vyvrátiť (PL. ÚS 9/04). Zo samej podstaty dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku smerujúceho proti už právoplatnému rozhodnutiu súdu vyplýva, že pri posudzovaní jeho prípustnosti nemá extenzívny výklad ustanovení § 236 až § 239 O.s.p. žiadne opodstatnenie.

Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je bezpochyby tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšieho stupňa, sa v občianskoprávnom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých občianskoprávny súd môže konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania pred občianskoprávnym súdom, vrátane dovolacieho konania (I. ÚS 4/2011).

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236

ods. 1 O.s.p.).

V prejednávanej veci odvolací súd rozhodol uznesením.

Uznesenia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú uvedené v § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. Vedľajší účastník napadol dovolaním uznesenie, ktoré nemá znaky uvedené v týchto ustanoveniach. Jeho dovolanie preto podľa § 239 ods. 1 a 2 O.s.p. prípustné nie je.

So zreteľom na obsah dovolania a tiež § 242 ods. 1 druhá veta O.s.p. dovolací súd skúmal, či v konaní nedošlo k procesnej vade v zmysle § 237 O.s.p. Podľa tohto ustanovenia je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, ak a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b/ ten, kto v konaní vystupoval ako účastník, nemal spôsobilosť byť účastníkom konania, c/ účastník konania nemal procesnú spôsobilosť a nebol riadne zastúpený, d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e/ sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, f/ účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom, g/ rozhodoval vylúčený sudca alebo bol súd nesprávne obsadený, ibaže namiesto samosudcu rozhodoval senát. Treba zdôrazniť, že z hľadiska § 237 O.s.p. nie je relevantné tvrdenie dovolateľa o existencii vady uvedenej v tomto ustanovení, ale len zistenie (záver) odvolacieho súdu, že k tejto vade skutočne došlo.

Vedľajší účastník vady konania v zmysle § 237 písm. a/ až e/ a g/ O.s.p. nenamietal a v dovolacom konaní vady tejto povahy nevyšli najavo. Prípustnosť jeho dovolania preto z týchto ustanovení nemožno vyvodiť.

Vedľajší účastník namieta, že v konaní mu bola odňatá možnosť pred súdom konať. Dôvodom, ktorý zakladá prípustnosť dovolania podľa § 237 písm. f/ O.s.p., je nesprávny procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia jeho procesných práv priznaných mu v občianskom súdnom konaní za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Vedľajší účastník odňatie možnosti konať pred súdom dáva do súvislosti s postupom odvolacieho súdu, ktorý odmietol jeho odvolanie ako podané neoprávnenou osobou (§ 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p.). Dovolací súd preto skúmal, či odmietnutie odvolania OSA odvolacím súdom vykazuje znaky procesného postupu odnímajúceho možnosť pred súdom konať.

Ako vedľajší účastník môže sa popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania ten, kto má právny záujem na jeho výsledku, pokiaľ nejde o konanie o rozvod, neplatnosť manželstva alebo určenie, či tu manželstvo je alebo nie je (§ 93 ods. 1 O.s.p.). Ako vedľajší účastník sa môže popri navrhovateľovi alebo odporcovi zúčastniť konania aj právnická osoba, ktorej predmetom činnosti je ochrana práv podľa osobitného predpisu (§ 93 ods. 2 O.s.p.). Do konania vstúpi buď z vlastného podnetu alebo na výzvu niektorého z účastníkov urobenú prostredníctvom súdu. O prípustnosti vedľajšieho účastníctva súd rozhodne len na návrh (§ 93 ods. 3 O.s.p.). V konaní má vedľajší účastník rovnaké práva a povinnosti ako účastník. Koná však iba sám za seba. Ak jeho úkony odporujú úkonom účastníka, ktorého v konaní podporuje, posúdi ich súd po uvážení všetkých okolností (§ 93 ods. 4 O.s.p.). Účastník môže napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa odvolaním, pokiaľ to zákon nevylučuje. Ak z právneho predpisu vyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom, môže podať odvolanie aj vedľajší účastník (§ 201 ods. 1 O.s.p.).

Právne názory najvyššieho súdu k otázke, či vedľajší účastník je oprávnený podať odvolanie proti prvostupňovému rozhodnutiu aj vtedy, ak ho nepodá účastník, na strane ktorého vedľajší účastník vystupuje, sa postupne kryštalizovali a dotvárali.

Najvyšší súd v rozhodnutí sp. zn. 1 Cdo 59/2009 uviedol, že legitimácia vedľajšieho účastníka na odvolanie je vo všeobecnosti daná, ak sa ním podporovaný účastník nevzdal práva podať tento opravný prostriedok alebo ak s odvolaním vedľajšieho účastníka nevyjadril nesúhlas. Ak podá odvolanie proti

rozhodnutiu súdu prvého stupňa len vedľajší účastník, musí sa súd vždy zaoberať tým, či a aké stanovisko zaujal k tomuto odvolaniu účastník podporovaný vedľajším účastníkom. Pokiaľ tento účastník vyjadril v konaní svoju vôľu tým, že sa vzdal odvolania, nemôže ho podať ani vedľajší účastník. Ak sa účastník odvolania nevzdal, je súd v prípade, že odvolanie podal len vedľajší účastník, povinný vyzvať ním podporovaného účastníka na vyjadrenie, či dáva k tomuto odvolaniu súhlas. Ak účastník odmietne takýto súhlas vedľajšiemu účastníkovi udeliť, je odvolanie vedľajšieho účastníka neúčinné, čo má za následok, že odvolací súd odmietne jeho odvolanie ako podané osobou, ktorá na odvolanie nie je oprávnená. Na týchto záveroch spočívajú aj ďalšie rozhodnutia najvyššieho súdu (viď napríklad sp. zn. 8 Cdo 63/2013).

Uznesením sp. zn. 3 Cdo 188/2012 (R 62/2014) najvyšší súd reagoval na množiace sa prípady, v ktorých občianske združenia na ochranu spotrebiteľa v obrovskom množstve a často len paušálne vstupovali do konaní, v ktorých išlo o práva zo spotrebiteľských vzťahov. Podstatným tu bol záver najvyššieho súdu, v zmysle ktorého ani vedľajší účastník uvedený v ustanovení § 93 ods. 2 O.s.p. sa nesmie účastníkovi konania nanucovať a v konaní vystupovať proti vôli hlavného účastníka. Súd je preto povinný zisťovať, aký postoj zaujíma ním podporovaný účastník. Z ustanovenia § 93 O.s.p. nemožno žiadnym spôsobom vyvodiť, že by vedľajší účastník mohol v konaní vystupovať napriek nesúhlasu „ním podporovaného“ účastníka; svoj nesúhlas s vedľajším účastníctvom tento účastník nemusí ani odôvodňovať. Je pojmovo vylúčené, aby účastník konania bol pred súdom podporovaný niekým, účasť ktorého v konaní si neželá. S podobným odôvodnením prijímal najvyšší súd právne závery aj v skutkovo a právne obdobných veciach, napríklad v konaní sp. zn. 3 Cdo 137/2012, 3 Cdo 280/2013, 3 Cdo 295/2013.

Najvyšší súd v uznesení sp. zn. 7 Cdo 151/2012 posudzoval prípad, v ktorom podalo odvolanie združenie na ochranu spotrebiteľa - vedľajší účastník podporujúci takého účastníka konania, ktorý nemal ani spôsobilosť mať práva a povinnosti ani spôsobilosť byť účastníkom konania. Keďže takáto osoba nemohla byť nositeľom procesného práva na podanie odvolania, nemohla ani vysloviť súhlas s odvolaním vedľajšieho účastníka.

V konaní vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 3 Cdo 384/2012 podalo odvolanie združenie na ochranu spotrebiteľa, avšak účastník, ktorého v konaní podporovalo, nepodal ani odvolanie, ani vyjadrenie k odvolaniu. Súd ho na vyjadrenie sa k odvolaniu ani nevyzval. Najvyšší súd v uznesení z 27. februára 2014 sp. zn. 3 Cdo 384/2012 konštatoval, že ustanovenie § 93 ods. 4 O.s.p. dopadá na situácie, v ktorých si navzájom odporujú „úkony“ vedľajšieho a hlavného účastníka. Takéto posúdenie neprichádza teda do úvahy vtedy, ak vedľajším účastníkom konania podporovaný účastník žiadny úkon neurobí. Úkonom (konaním) nie je nekonanie účastníka.

V uznesení zo 7. mája 2014 sp. zn. 6 Cdo 77/2014 najvyšší súd uviedol, že ak nejde o situáciu vyplývajúcu z § 201 veta druhá O.s.p., tak nesúhlas účastníka s odvolaním vedľajšieho účastníka vystupujúceho na jeho strane má za následok odmietnutie odvolania podaného vedľajším účastníkom. Dispozičná zásada, charakterizujúca sporové občianske súdne konanie, znamená totiž zásadne povinnosť súdu rešpektovať vôľu neúspešného účastníka konania nepokračovať v spore iniciovaním opravného konania na základe odvolania podaného vedľajším účastníkom. Rovnaký následok treba vyvodiť zo situácie, ak (hlavný) účastník konania napriek výzve súdu, či súhlasí s odvolaním podaným vedľajším účastníkom vystupujúcim na jeho strane, v rozpore so zásadou *vigilantibus scripta sunt* (nech si každý stráži svoje práva) zostane nečinný. Zásade spravodlivej ochrany práv zodpovedá, aby sa takáto pasivita účastníka prejavila v procesnom dôsledku, ktorým je nezačatie opravného konania.

V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd poznamenáva, že pokiaľ vo veci vedenej na najvyššom súde pod sp. zn. 3 Cdo 384/2012 súd (hlavného) účastníka podporovaného vedľajším účastníkom vôbec nevyzval, aby sa vyjadril k účasti vedľajšieho účastníka, v preskúmvanej veci bola žalovanej takáto výzva doručená, dokonca dvakrát (súdom prvého stupňa 10. júna 2013, č.l. 133 spisu a odvolacím súdom 13. augusta 2014, č.l. 159 spisu). To považuje dovolací súd za určujúcu okolnosť pre posúdenie oprávnenia OSA podať v danej veci odvolanie. Ak súdy nižšieho stupňa vytvorili takémuto účastníkovi

(subjektu, o práva a povinnosti ktorého v konaní bezprostredne ide), ktorý sám odvolanie nepodal, náležitú procesnú možnosť, aby sa vyjadril k odvolaniu podanému vedľajším účastníkom, účastník ale zostal pasívny a túto možnosť nevyužil, je opodstatnený záver, že samotný účastník sa k procesnému úkonu vedľajšieho účastníka (t.j. odvolaniu OSA) stavia negatívne a nemá záujem, aby v odvolacom konaní bola preskúmaná správnosť prvostupňového rozhodnutia.

Z vyššie uvedených dôvodov dospel dovolací súd k záveru, že procesný postup, v rámci ktorého dovolací súd odmietol odvolanie OSA vo veci samej podľa § 218 ods. 1 písm. b/ O.s.p., nemal za následok odňatie možnosti tomuto subjektu konať pred súdom (§ 237 písm. f/ O.s.p.).

Správnosť nasmerovania tohto postupného trendu v rozhodovaní najvyššieho súdu, naznačeného aj vo vyššie uvedených rozhodnutiach (t.j. aby vedľajší účastník, na ktorého sa nevzťahuje ustanovenie § 201 ods. 1 O.s.p., bol oprávnený podať odvolanie proti rozhodnutiu súdu prvého stupňa len ak s tým výslovne súhlasí ním podporovaný účastník), sa potvrdila aj prijatím novely Občianskeho súdneho poriadku účinnej od 1. januára 2015. V zmysle § 93 ods. 6 O.s.p. v znení od uvedeného dňa totiž vedľajší účastník vtedy, ak z právneho predpisu nevyplýva určitý spôsob vyrovnania vzťahu medzi účastníkom a vedľajším účastníkom, môže podať odvolanie alebo dovolanie len so súhlasom účastníka, popri ktorom sa zúčastňuje na konaní.

Vyššie uvedený záver, že konanie odvolacieho súdu nie je postihnuté vadou v zmysle § 237 písm. f/ O.s.p., ale neplatí pre časť výroku dovolaním OSA napadnutého uznesenia odvolacieho súdu týkajúcej sa náhrady trov konania. Výrokom odvolacieho súdu, ktorým bola žalovanej a vedľajšiemu účastníkovi na jej strane uložená povinnosť zaplatiť spoločne a nerozdielne žalobcovi, do rúk jeho zástupcu, náhradu trov konania v sume 25,50 € titulom súdneho poplatku a v sume 430,64 € titulom náhrady trov právneho zastúpenia žalobcu, bolo rozhodnuté o povinnosti OSA a jeho odvolanie bolo v tejto časti podané osobou oprávnenou na urobenie tohto opravného prostriedku.

Vzhľadom na uvedené bolo o dovolaní OSA v časti smerujúcej proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorou bolo odmietnuté jeho odvolanie aj proti výroku súdu prvého stupňa o trovách konania, rozhodnuté tak, ako je to uvedené v druhom výroku tohto uznesenia.

Ak dôjde k zrušeniu napadnutého rozhodnutia, súd, ktorého rozhodnutie bolo zrušené, koná ďalej o veci. Pritom je právny názor súdu, ktorý rozhodoval o dovolaní, záväzný. V novom rozhodnutí rozhodne súd znova nielen o trovách pôvodného konania, ale aj dovolacieho konania (§ 243d ods. 1 O.s.p.). Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.